

מאת

סידני סטנלי

בעקבות הדו"ח של ועדת החקירה של השופט לינסקי, אשר הופיע בתחילת 1949, נאסרה עלי היציאה מבריטניה. אני זוכר שפניתי אל שר הפנים צ'אטר איד, ואל מפקדו סקוטלנד יארד, וביקשתי מהם שינתו לי רשות לעזוב בהסתר את בריטניה, כדי לשים קץ למהומה ולאייהנע"מות שהתעוררה סביבי, בעקבות הופעתי הממושכת בפני ועדת החקירה. הם היו אדיבים מאוד, שחו עמי ויסקי והודיעו לי: "רק על גחיותנו הממות!"

★ ★ ★

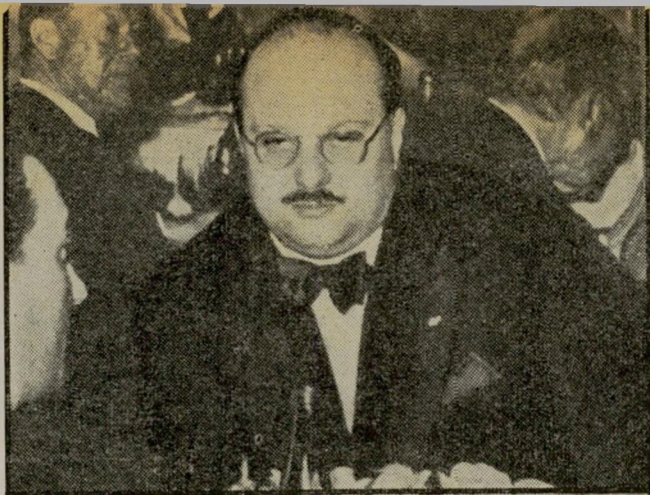
היורד הרטיב אותי

יום אחד אחרי שהודיעו לי זאת הייתי עוד בבריטניה. סביב ביתי הוצבו אז חזי תריסר בלשים. צעדי נשמרו בכל אשר פניתי. גם כשיצאתי לערוך קניות, היו הבלשים הולכים בעקבותי. זה היה בדיוק באחד באפריל, 1949 — יום הטיפשים. אבל מי היה טיפש ביום זה אינני יודע.

עדיין לא הגיעה השעה לגלות באיון דרך עזבתי את בריטניה, למרות השמירה המעור לה שהופקדה עלי. עדיין חיים אנשים היכר לים להיפגע מכך, אך את זאת אוכל ל"הגיו: עזבתי את בריטניה בדרך שאף איש

סטנלי
"אתה פי אלף"

פארוק
"אתה מלוכלך!"

קומות, שם נמצאים גם משרדי חברת האם שלה — הגרייט יוניברסל טטוט של ה"מיליונר היהודי אייזיק חלפסון. במקום זה נמצאו גם משרדיו של חלפסון עצמו. והנה, החברה הענקית הזאת של ה"מיליונר רבי-ההשפעה מבקשת להוסיף לה עוד מעלית אחת לבנין, דבר שהיה כרוך בהוצאת רשיון מיוחד. ובכן, למי מופ" גם יהד המכתב? לשר המסחר? לשר העבודה? לאיזה שהוא מוסד ממשלתי אחר?! בבקשה — המכתב מופנה אל סידני סטנלי — האישי היכול לסדר רשיון נוסף למעלית. בין הנשירות שלי אני מוצא מכתב נוסף מאותה תקופה. זהו מכתב פרטי פשוט ורגיל, כתוב בדיו על נייר אפור. תכנו אף הוא שיגרתי ביותר: "גיסיתי ללא הצלחה, ארבע פעמים במשך היום,

לארץ לחברה מספר אישים חשובים. אחד המועדונים האריסטוקרטיים ביותר בלונדון בתקופת המלחמה היה מועדון ה"100, שחבריו לא כללו שחקנים ולא יהודים. אבל אני עשיתי במועדון כבתוך שלי. מכיון שלמועדון זה היתה הכניסה אסור רה לאותם שאינם חברים, יהיו מי ש" יהיו, ניצלתי את מעמדי כאותם ימים כדי לארץ במועדון מספר אורחים חש" בי. בין אלה נמנו גם מלכה לשעבר של יוגוסלביה, סיטר, והגנרל אייזנהואר. את פארוק פגשתי שנית ב-1950 במונטה קרלו, בעת ששיחקו בבאקרה ליד שולחן אחד. כאשר הייתי במצב של רחמים, קמתי ועזבתי את המשחק. דבר זה הרגיו מאוד את המלך פארוק, והוא קרא לעברי: "אתה מלוכלך!" ענית לו: "עד כמה שאני מלוכ"

לדים. נתתי לאשה סכום כסף גזון, ותמור רת זה היא נתנה לי את הזכות לשאת את אחד מילדיה, עם מספר-העליה שלו לאניה. הילד הרטיב אותי, כמובן, אולם אני עליתי על האוניה. באוניה הופעתי בתור חזן בבית-הכנסת, תחת שמי המקורי — שלמה חלקן. הייתי תדאי העולה הראשון שיצא ישר מאוניית-העולים למלון השרון.

★ ★ ★

מישחק עם פארוק

אולם הרפתקה זו לא קידקה את היהטים הטובים שהיו לי בעבר עם הסקוטלנד יארד. אחרי תקופה של תשעה חודשי שהייה בישראל יצאתי לפאריס, שם ניהלתי את חנות הכליבו בון מארסה. באותה תקופה הופיע אצלי אחד מראשי

סידרתי את סקוטלנד יארד!

להשיג אותך בטלפון, אני מצטער מאוד, אבל תפקיד רשמי, מונע ממני את האפשרות להיות אתך ביום החמישי בערב. אני ואשתי נמצאים גם כן מאד. אנו מקווים שתהיה לך מסיבה שמחה, ומאחלים לגברת סטנלי את מיטב איתולי היום.

מכתב רגיל, לא כן?! אבל החותם עליו הוא אדם ב"צ'ארלס קי. אולי השם אינו מוכר כיום ביותר, ובכן אציג אותו בפניכם: "צ'ארלס ויליאם קי, פוליטיקאי אנגלי במפלגת הלייבור, חבר הפרלמנט הבריטי משנת 1940. ובין השנים 1947-1950 — שר העבודה בממשלת הלייבור. יתכן שיש איוה קשר בין שני מכתבים אלה, דוגמה אחת מיני מאות השמורים עמי. זה אולי הקשר שהביא בזמנו את התובע הכללי בבריטניה, סר הארטלי שוקרוס, לשאול אותי, בעת עדותי בחקירת לינסקי: "איזו הוצפה היתה לך לרכוש ממשרד-העבודה בניינים השייכים לממשלת בריטניה?" ענית לו על שאלה זו: "מר שוקרוס לי לגמרי לא איכפת שהממשלה תהיה דירת שלי."

לך — אתה מלוכלך פי אלף!" ועזבתי את המקום.

★ ★ ★

עוד מעזית לוודפסון

את הוואששות שהועלו נגדי ב"מהלך חקירת לינסקי היתה שהתערבתי כדי להפסיק חקירה מסויימת, שהתנהלה בממשלה נגד בעל מפעל הימורי הכדורגל, הרי שרמן.

בתקופת המלחמה ואחריה היה, כידוע, מחסור חמור בנייר בבריטניה. אולם הממי שלה הבריטית, מתוך רצון לתת לקהל אפי שרות להסיה את דעתו מטרדות המלחמה ומבעיות הצנע, הקציבה כמות ניכרות של נייר למפעלי הימורי הכדורגל. בעוד שהממשלה עצמה היתה מייבאת נייר מ" שחדיה במחירים גבוהים, היא הקציבה כמות נייר למפעלי הטוטו, במחירים שהיו החלק החמש-עשרה ממה שהממשלה שילמה.

כל מפעל היה צריך להגיש דו"ח מוסמך על מספר הלקוחות הממוצע שלו, ובהת" אם לזה היה מקבל את הקצבת הנייר. באחד הימים התעורר החשד שחלק מהנייר שהוקצב למטרה חשובה זו — הפצת כרוזי טוטו הכדורגל בקהל חובבי-הספורט באנגליה — מוצא את דרכו לשוק השחור.

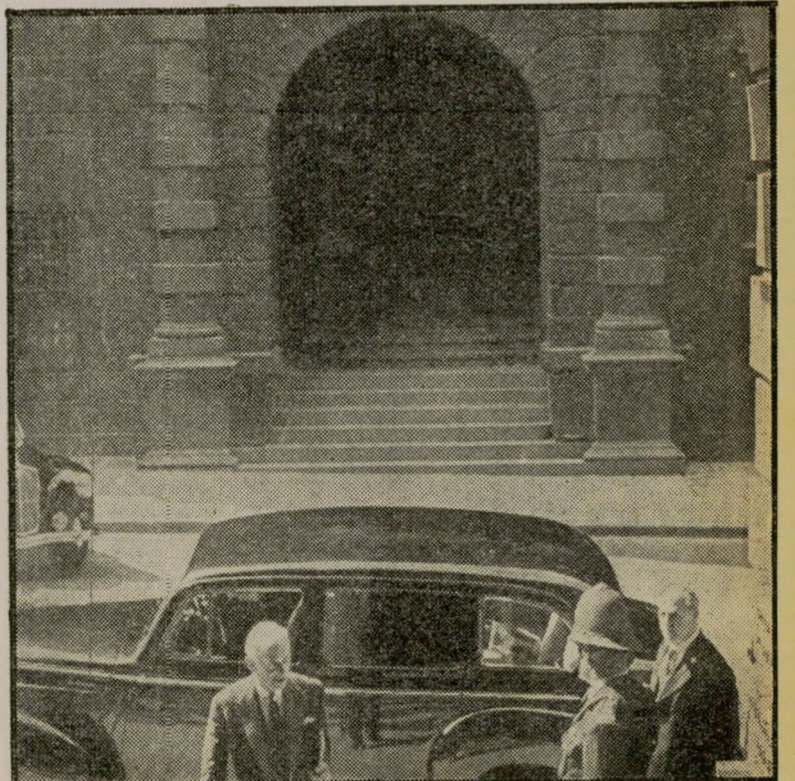
בחקירת לינסקי נחקרתי ארוכות אם אמנם אני התערבתי לשם הפסקת החקירה בענין זה, והפסקת מספר תביעות משפטיות שהממשלה עמדה להגיש נגד הנאש"מים. מובן שאז הכחשתי זאת. אבל השור פט לינסקי קבע שאני הוא שהפסקתי את החקירה. הצדק היה איתו.

הסקוטלנד יארד, וביקש ממני שאעזור להם בהשגת אינפורמציה על מספר סקי דים ככירים בממשלת בריטניה, שנחשדו במסירת אינפורמציה לרוסים. למרות ש" לכאורה היה מצב מלחמה ביני לבין ה"סקוטלנד יארד, עזרתי להם במיטב יכולתי, ויתכן שהאינפורמציה שמסרתי להם עזרה בגילוי מספר מרגלים רוסיים.

באותה תקופה בה שהייה בצרפת, לפני שעליתי שוב לישראל כדי להשתקע כאן סופית, היה לי הכבוד לשחק אישית עם המלך פארוק. את פארוק, מלך מצרים, הכרתי עוד בתקופת המלחמה, כאשר ביקר בלונדון. בזמן ההוא יצא לי מדי פעם

לא עזב אותה עד היום. הסקוטלנד יארד גילה מיד שנעלמת, וכי אני נמצא בפאריס. הוא רץ מיד ב"עקבותי. לא היה לו קשה לגלות את חוגי תי, שכן ניגשתי למשרד-ניסיעות פאריסאי והזמנתי שם זוג כרטיסי-טיסה לישראל, למועד של שבוע ימים לאחר מכן. הסקוט"לאנד יארד עשה ודאי את כל הסידורים לתפסני בעת עלותי למטוס. אולם כשבאו לשם, הייתי אני כבר בדרכי לישראל.

יצאתי למרסייל, שם הוטענו עולים על אוניית-העולים ארצה. לא היתה לי תעודת-עולה. עמדת בתור האנשים שעמדו לעלות לאוניה, וראיתי שם זוג עולים עם ששה

סקוטלנד יארד
בגלל מרגלים רוסיים

כמה פעמים לקחתי אותו ואת אשתו ל"קונצרטים ולהצגות-תיאטרון, ואף תפתי לו חליפות על חשבוני. אבל בשום אופן איני יכול לומר שאם הוא עשה עבורי כמה טובות הוא עשה זאת בשל דברים אלה. זאת תהיה שטות.

למרות שהיו אנשים עם חולשות אנו" שיות, לא היו שרי ממשלת הלייבור קט"נוניים עד כדי כך שאפשר היה לקנות אותם רק בכוסית ויסקי. אני סבור שהם הסתחררו מהחיים הטובים שהוכנסו אליהם מאז הפכו לשרי-ממשלה, ואליהם לא היו רגילים קודם, והם עשו עבורי דברים משום שהיתה להם ההרגשה ש"י הש"פעה גם אצל האנשים העומדים מעליהם.

כאשר נשאלתי עליידי שיקרוס מדוע לקחתי את ג'ון בלשר, שר-המסחר, אל החיים שלי, ענית לו: "לא יכולתי לסי"בול שהוא הולך עם חורים במכנסיו!"

שוקרוס היקשה: אתה מתכוון לחורים שנגרמו עליידי אפר סיגריות? "לא!" ענית, "הם נגרמו עליידי סיגריות גדולים."

תמיד נשאלת השאלה: מדוע עשו זאת בשבילי? מדוע היו שרי-ממשלה, פקידים בכירים ומנהיגים פוליטיים בבריטניה מוכ"נים להסתכן ולעשות עבורי דברים, שלא היו צריכים לעשות, ושלא היו עושים אותם עבור אחרים?

הנה למשל, כשאני מחטט בערימת הני"רות והמסמכים השמורים עמי, אני מוצא מכתב מעניין. הוא נכתב באוגוסט 1948, זמן קצר לפני שהתחילה חקירת לינסקי. המכתב נכתב עליידי המזכיר של ג"ייס, חנות הכליבו הוענקת הידועה בריגינט סטריט, בלונדון. הבעייה והבקשה המועלית במכתב זה נראית אולי כיום צנועה וטפ"שית. החנות ג"ייס שוכנת בבניין בן תשע

• המיטמכים שמורים עתה במערכת העולם הזה.